

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : 30824082-610 95
Konu : Sakarya Milletvekili
Engin ÖZKOÇ'un
Yazılı Soru Önergesi.

....../.../2013

08.01.2013

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: 19.12.2012 tarihli ve A.01.0.KKB.0.10-98905 sayılı yazınız.

Sakarya Milletvekili Engin ÖZKOÇ'un Bakanlığımıza yönelttiği TBMM 7/13618 Esas numaralı yazılı soru önergesine ilişkin cevabımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Erdogan BAYRAKTAR
Bakan

EK :
-Cevap Yazısı (4 Sayfa)

701266

**SAKARYA MİLLETVEKİLİ
SAYIN ENGİN ÖZKOÇ'UN
TBMM 7/13618 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE AİT
SORULAR VE CEVAPLAR**

SORULAR :

Türkiye'nin, Kyoto Protokolüne katılmasının uygun bulunduğu ilişkin kanun tasarısı, 5 Şubat 2009 tarihinde TBMM Genel Kurulunda kabul edilerek yasalaşmıştır. Başbakanın imzasıyla yayınlanan kanun teklifinin gerekçesinde şu ifadelere yer veriliyordu:

“Ülkemizin, kurucu üyelerinden olduğu BM'nin saygın bir ülkesi olarak, Protokolce taraf olması, uluslararası gündemin en öncelikli ve acil sorunlarından biri haline gelen iklim değişikliği ile mücadele konusundaki kararlılığını ve uluslararası toplumun güvenilir bir ülkesi olduğunu göstermesi bakımından önem arz etmektedir. Protokole taraf bir Türkiye'nin, hemen hepsi Protokol'e taraf olan Sözleşme'ye taraf ülkeler nezdinde itibarı artacaktır.”

Türkiye'nin Kyoto Protokolüne katılması, yaşanabilir bir dünyanın inşa edilmesi sürecine önemli bir aktör olarak katılması bakımından gerçekten de son derece önemlidir.

Bununla birlikte, geçtiğimiz günlerde Katar'ın başkenti Doha'da gerçekleşen Birleşmiş Milletler (BM) İklim Değişikliği Konferansı'nın İkinci gününde Türkiye “günün fosili” ödülüne layık görülmüştür. Bilindiği gibi, "günün fosili" ödülü, 700'den fazla sivil toplum kuruluşundan oluşan İklim Eylem Ağı (Climate Action Network - CAN) tarafından organize edilen "Günün Fosili" ödülü, iklim değişikliği müzakerelerinde müzakereleri tıkayan veya iklim müzakerelerinin gerektirdiği şekilde davranmayan ülkelere verilmektedir.

Ödülün Türkiye'ye verilmesinin nedeni, Türkiye'nin küresel kömür yatırımlarında dünyada dördüncü olması, Enerji Bakanlığı'nın 2012'yi kömür yılı ilan etmesi, bunun yanı sıra Kyoto Protokolü kapsamında mutlak sera gazı azaltım hedefi belirtmemesi ve Kyoto. Protokolü ikinci yükümlülük döneminde de azaltım hedefi belirtmeyeceğini açıklamasıdır.

Bu çerçevede:

1-İklim değişikliği nedeniyle, tarım ürünlerinde hasat düşmeleri, orman yangınları, büyük kuraklıklar, sel felaketleri gibi önemli sorunlar yaşanırken, yenilenebilir enerji yerine kömür gibi fosil yakıtlara yatırım yapmak, Kyoto Protokolü ilkelerine ters düşmüyor mu? Bakanlığınızın bu konudaki görüşleri nelerdir?

2-“Günün Fosili” ödülünün sahibi olmak konusunda ne düşünüyorsunuz?

3-Türkiye, diğer ülkeler nezdinde prestijini ve güvenilirliğini artırmak amacıyla Kyoto Protokolüne katıldığına göre, Türkiye'nin taahhüt ettiği ilkelere aykırı davranması ve "günün fosili" ödülü alması, bu prestij ve güvenirlige zarar vermiyor mu?

4-Bakanlığınızın, karbon emisyonunun azaltılması ve doğal yakıtların hızlı tüketilmesinin çevreye verdiği zararlar konularında bir çalışması var mıdır? Bu çalışmalar nelerdir?

5-Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının 2012 yılını Kömür Yılı ilan etmesine karşı herhangi bir itirazınız olmuş mudur?

CEVAPLAR :

1- Türkiye’de yenilenebilir enerji kullanımının artırılması ve enerji verimliliğinin geliştirilmesi yönünde yasal düzenlemeler getirilmiş olup bu amaçla, 2005 yılında Yenilenebilir Enerji Kanunu ve 2007 yılında Jeotermal Kanunu çıkarılmıştır. Yenilenebilir enerji teknolojilerinden etkin yararlanma konusunda, dünyanın birçok yerinde olduğu gibi Türkiye’de de bir takım ekonomik ve mali güçlükler yaşanmaktadır. 2005 yılında yürürlüğe giren Yenilenebilir Enerji Kanunu ile yenilenebilir enerjinin elektrik üretimindeki payının artırılması hedeflenmektedir. Ayrıca, enerjinin etkin kullanımı, israfın önlenmesi, kayıp ve kaçakların azaltılması ve enerji maliyetlerinin düşürülmesini amaçlayan Enerji Verimliliği Kanunu da 2007 yılında yürürlüğe girmiştir. Bütün bunlara ek olarak Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı yenilenebilir enerjiyi teşvik etmek için bazı hedefler açıklamıştır. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının yayınlamış olduğu 2010-2014 dönemi Stratejik Planı ve Elektrik Enerjisi Piyasası ve Arz Güvenliği Strateji Belgesi’ne göre yenilenebilir enerji kaynaklarına ilişkin temel hedef, bu kaynakların elektrik enerjisi üretimi içindeki payının 2023 yılında en az %30 düzeyinde olmasının sağlanmasıdır. Bu hedef doğrultusunda rüzgar enerjisi kurulu gücümüzün 2015 yılına kadar 10.000 MW ve 2023 yılına kadar 20.000 MW olması hedeflenmiştir. Ayrıca ülkemizde çevresel ve sosyal sorumluluk ilkesi çerçevesinde Gönüllü Karbon Piyasası kurulmuş olup sırasıyla rüzgar, hidroelektrik, biogaz, jeotermal, enerji verimliliği, atıktan enerji üretimi “çöp-gaz” gibi Gönüllü Karbon Piyasası’na yönelik projeler 2005 yılından beri geliştirilmekte ve uygulanmaktadır. Kısa bir sürede yüksek standartlı ve yüksek hacimli bir potansiyeli harekete geçiren gönüllü emisyon ticareti sistemi, 2012 sonrası iklim rejimine dönük Türkiye’nin teknik alt yapının güçlenmesine katkı sağlamasının yanı sıra, yatırımcılar için temiz teknolojilere yatırımı daha cazip hale getirdiği söylenebilir.

2- Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi’nin 7 nci Taraflar Konferansında (COP7) alınan 26/CP.7 sayılı karara göre, Türkiye’nin Ek-I de yer alan diğer ülkelerden farklı bir durumda bulunduğunun kabul edilmiş ve taraf ülkelerin Türkiye’nin özel koşullarını tanımaya davet edilmiştir. Bu yüzden, Türkiye’nin Günün Fosili ödülüne layık görülmesi büyük bir haksızlık olarak değerlendirilmektedir. Ayrıca Kyoto Protokolü’ne taraf olan 192 ülkeden 152’si, sayısal salım azaltım taahhüdünde bulunmamış olmalarına rağmen yıllardır protokolün esneklik mekanizmalarından faydalanarak ülkelerine finansman ve teknoloji girdisi sağlamışlardır.

3- Türkiye, 24 Mayıs 2004 tarihinde Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesine, 26 Ağustos 2009 tarihinde Kyoto Protokolü’ne taraf olmuştur.

Kyoto Protokolüne 1 inci taahhüt dönemi başladığında taraf olmayan Türkiye, Protokol’ün, sayısallaştırılmış emisyon sınırlama veya azaltım yükümlülüklerinin tanımlandığı EK-B listesine dâhil edilmemiş olup, Protokol’ün 2008-2012 yıllarını kapsayan birinci yükümlülük döneminde herhangi bir sayısallaştırılmış sera gazı emisyon sınırlama veya azaltım yükümlülüğü bulunmamaktadır.

Son olarak 26 Kasım- 7 Aralık tarihleri arasında Katar’ın başkenti Doha’da gerçekleştirilen Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği 18 inci Taraflar Konferansında; Kyoto Protokolünün ilk döneminde yükümlülüğü bulunmayan Türkiye’nin 2 nci dönemde de herhangi bir sayısallaştırılmış sera gazı emisyon hedefi bulunmamaktadır. Kaldı ki Rusya, ABD, Kanada, Japonya ve Yeni Zelanda da Kyoto Protokolünün 2 nci döneminde yükümlülük almamışlardır.

Taahhüt alması gereken ülkelerin dahi yükümlülük almadığı sistemde, gelişmekte olan ülkemizin

sayısallaştırılmış sera gazı emisyon azaltım hedefi alması mümkün bulunmamaktadır. Çünkü Türkiye kişi başı emisyonu ortalaması 5,16 ton iken OECD ülkelerinin ortalama kişi başı emisyonu 10,61 ton, AB ortalaması 15 ton, ABD ortalaması 17,5 tondur.

4- Bakanlığımız koordinasyonunda ilgili tüm bakanlıklarla koordinasyon içinde hazırlanan 2011-2023 yıllarına yönelik İklim Değişikliği Eylem Planı 2011 yılının Temmuz ayında uygulamaya konulmuştur.

Türkiye'nin İklim Değişikliği Eylem Planında Enerji, Binalar, Ulaştırma, Sanayi, Atık, Tarım, Arazi Kullanımı ve Ormancılık, Sektörler Arası Ortak Konular başlıklarında toplam 541 eylem yer almaktadır.

Ülkemizin iklim değişikliği ile mücadele kapsamında uygulayacağı politikaların temelini teşkil edecek "Sera Gazı Emisyonlarının Takibi Hakkında Yönetmelik"; 25 Nisan 2012 tarih ve 28274 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Yönetmelik kapsamında; toplam emisyonlarımızın yaklaşık yarısını teşkil eden ve yaklaşık 3000 tesisten kaynaklanan sera gazı emisyonlarının tesis seviyesinde izlenmesi ve her yıl düzenli olarak Bakanlığa raporlanması sağlanacak olup; tesislerin raporlama yükümlülüğü 2016 yılında başlayacaktır.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından hazırlanan "Sera Gazı Emisyon Azaltımı Sağlayan Projelere İlişkin Sicil İşlemleri Tebliği"; 07.08.2010 tarih ve 27665 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir (Değişiklik:22.10.2011 tarih ve 28092 sayılı Resmi Gazete). Tebliğ ile Gönüllü Karbon Piyasalarına yönelik geliştirilen ve yürütülen projelerin kayıt altına alınması hedeflenmektedir. Tebliğ bünyesinde oluşturulan Sicil, Türkiye sınırları içerisinde Sera gazı emisyonlarının bir veya bir kaçının, azaltılmasını ve yutak alanların artırılmasını amaçlayan doğrulanmış emisyon azaltım sertifikası elde etmiş veya elde etmek amacıyla Gönüllü Karbon Piyasasında geliştirilmekte olan veya geliştirilmiş projeleri kapsamaktadır. Sicil, sadece karbon piyasalarında sertifika eldesi amaçlayan emisyon azaltım faaliyetlerini kapsamakta olup, bunun dışında kalan emisyon azaltım çalışmalarının kayıtlarının tutulmasına dönük düzenlemelerin ileriki dönemlerde hayata geçirilmesi planlanmaktadır. Aşağıdaki tabloda geliştirilen proje türleri ve sera gazı azaltımları ifade edilmiştir.

Tablo: Türkiye'de Gönüllü Karbon Piyasalarında Geliştirilen Proje Türleri ve Emisyon Azaltımları, 2012

Proje Türü	Proje Sayısı	Yıllık Sera Gazı Azaltımı (ton CO ² eşdeğeri)
Hidroelektrik	124	7.181.723
Rüzgar	64	5.603.468
Bio-gaz	6	514.789
Jeotermal	6	405.309
Enerji Verimliliği	5	151.432
Atıktan Enerji Üretimi (Çöp-gaz)	13	2.473.093
TOPLAM	218	16.329.814

5- Türkiye'nin, enerji konusunda dışa bağımlılığı azaltmak ve istihdam yaratmak için diğer ülkeler gibi kendi öz kaynaklarını kullanması ve bu bağlamda kömür potansiyelinin temiz teknolojiler kullanarak hayata geçirilmesi kaçınılmazdır. Aynı zamanda İklim değişikliği Eylem Planında da Enerji Sektörü altındaki amaçlardan biri, temiz kömür teknolojileri ve verimlilik artırıcı önlemler uygulanarak elektrik üretiminde kömür kullanımından kaynaklanan sera gazı emisyonlarının sınırlandırılmasıdır. Bu kapsamda mevcut santrallerin rehabilitasyonu ve yeni kurulacak santrallerde yerli linyitleri kullanacak temiz kömür teknolojilerinin kullanımına ilişkin eylemler yer almaktadır.

